

Omówienia recenzyjne

Andrzej Narloch

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

**Yury Fedorushkov. 2018. *Kieszonkowy słownik piłki nożnej rosyjsko-polski i polsko-rosyjski (Карманный словарь футбола русско-польский и польско-русский)*.
Warszawa: Wydawnictwo Centrum Polsko-Rosyjskiego
Dialogu i Porozumienia**

Sport w ostatnich czasach zyskuje szczególne zainteresowanie wśród szerokich mas polskiego społeczeństwa. Odgrywa on szczególną rolę w życiu człowieka i nawet, jeśli sami go nie uprawiamy, to przynajmniej oglądamy w telewizji, słuchamy w radiu, czy też jesteśmy naoczniymi świadkami różnych imprez sportowych. Wśród dyscyplin sportowych w życiu Polaków szczególne miejsce zajmuje piłka nożna. Organizacja dużych imprez sportowych w Polsce, np. Mistrzostw Europy w Piłce Nożnej w 2012 roku, tylko nasiliła zainteresowanie tą dyscypliną. Oglądanie meczów piłki nożnej i sprawozdań sportowych daje Polakom wiele radości. Piłka nożna integruje i jednoczy Polaków, dodaje sił i wiary w dalsze zwycięstwa. Dlatego pojawienie się na rynku wydawniczym kieszonkowego słownika piłki nożnej rosyjsko-polskiego i polsko-rosyjskiego, przeznaczonego dla szerokiego grona kibiców, wydaje się bardzo trafną propozycją. Niniejsza pozycja, która ukazała się nakładem Wydawnictwa Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w Warszawie, powinna stać się nieodłącznym towarzyszem (tłumaczem) podczas spotkań z kibicami na stadionach piłkarskich i poza nimi. Kieszonkowy charakter słownika w tym przypadku wydaje się wystarczający.

Recenzowany słownik jest niewątpliwie pionierskim opracowaniem w Polsce, mającym usystematyzować oraz wyjaśnić terminy i pojęcia związane z futbolem. Zawiera on podstawowe słownictwo z zakresu omawianej dyscypliny, a także terminy specjalistyczne, których rozumienie może sprawiać pewne kłopoty osobom nieinteresującym się tą dyscypliną sportu. Tematyka słownika znacznie wykracza poza tradycyjne pojęcie słownictwa piłkarskiego i obejmuje również zakres słownictwa dotyczącego sytuacji komunikacyjnych, w których znajdzie się odbiorca słownika. Mam na myśli rozmówki polsko-rosyjskie, które zostały wkomponowane w strukturę niniejszego opracowania leksykograficznego. Stanowią one swoistą

pierwszą pomoc dla wszystkich kibiców, którzy odwiedzają Rosję. Dlatego uważam za całkowicie słuszne umieszczenie rozmówek z zakresu typowych sytuacji komunikacyjnych. Tematyka ta obejmuje typowe zachowania na ulicy, w sklepie, hotelu, szpitalu, restauracji. Niektóre bloki tematyczne rozszerzyłbym o większą liczbę gotowych zwrotów przydatnych podczas podróży i pobytu w Rosji. Autor słownika zamieścił również grupę wyrazów z zakresu bezpieczeństwa i policji, co wydaje się trafnym posunięciem. Zastanawia mnie tylko, na ile przydatne dla Polaków będzie słownictwo z zakresu motoryzacji. Raczej wątpię w przyjazd do Rosji polskich kibiców własnym samochodem albo wypożyczanie auta na miejscu w kontekście wielkich odległości pomiędzy miastami goszczącymi kibiców i piłkarzy (Mistrzostwa odbywają się na dwóch kontynentach!).

Na korzyść recenzowanej pozycji przemawia przejrzysta forma opracowania. W *Przedmowie* Autor uzasadnia potrzebę powstania słownika oraz szczegółowo zakres prezentowanych terminów. Przytoczył w nim zarówno popularne określenia, jak i mniej znane terminy, nierzadko słownictwo używane w polskim i rosyjskim żargonie piłkarzy i kibiców. Autor wyjaśnia także stosowanie odpowiednich form gramatycznych i typów kolokacji, które często przybierają formę zwrotów czasownikowo-rzeczownikowych. Wybór form gramatycznych Autor uzasadnia wysoką odtwarzalnością poszczególnej kategorii, z czym należy niewątpliwie się zgodzić.

W *Przedmowie* Autor odnosi się również do problemu ekwiwalencji poszczególnych haseł w języku rosyjskim i polskim. Problematyka ekwiwalencji, jak wiadomo, od zawsze należy do największych dylematów leksykografa w pracy nad słownikiem dwujęzycznym. Brak niektórych ekwiwalentów w języku docelowym, być może niesłusznie, spowodował usunięcie hasła. W przyszłości zalecałbym jednak uzupełnienie słownika o te białe plamy i zastosowanie hasła opisowego. Niemniej jednak zdaję sobie sprawę, przed jak trudnym zadaniem stał Autor, podejmując tego typu decyzje. Jednak nie uszczupla to wagi samego słownika jako małego kompendium wiedzy z określonej dziedziny i, oczywiście, w żaden sposób nie dyskredytuje jego wartości.

Dobór artykułów słownikowych uważam za całkowicie trafny. Słownik opiera się na tzw. zasadzie gniazda walencyjnego, którego reprezentantem jest najczęściej rzeczownik, wokół którego narastają kolokacje zawierające ten wyraz. Pozwala to na sprawne poruszanie się wśród haseł i szybkie odnajdywanie właściwego określenia.

Autor słusznie oparł centralną siatkę haseł na języku rosyjskim, co jest podyktowane miejscem odbywania się Mistrzostw – w Rosji. Z samego założenia zaproponowany słownik ma ograniczoną liczbę haseł, co wynika z jego kieszonkowej formy, i zawiera około 130 haseł i 350 przykładów użycia w obu językach.

Należałoby podkreślić, że Autor korzystał w swoim warsztacie z komputerowych metod ekscerpacji kolokacji (m.in. werbo-nominalnych, atrybutywnych). W odniesieniu do recenzowanego słownika stworzono próbkę korpusową z zarejestrowanymi konstrukcjami werbo-nominalnymi z dziedziny leksyki futbolowej.

Zaletą słownika jest również dodanie akcentu w wyrazach rosyjskich zarówno w części rosyjsko-polskiej, jak i polsko-rosyjskiej. Wpłyne to na lepsze zrozumienie Polaków przez Rosjan, gdyż źle postawiony akcent mógłby doprowadzić do nieporozumień, w tym zmiany znaczenia wyrazu. Nie zapomniano o opisie symboli oraz skrótów stosowanych w opracowaniu. Inną zaletą słownika jest umieszczenie w części *Rozmówki polsko-rosyjskie*, obok wyrażen w obu językach, uproszczonej transkrypcji opartej na zasadach stosowanych przez wydawnictwo PWN, które Autor nieco zmodyfikował, aby w pełnym zakresie oddać wymowę języka rosyjskiego. Dla łatwiejszej orientacji w wyszukiwaniu haseł przytoczono alfabet polski i rosyjski wraz z wymową poszczególnych liter, co bez wątpienia będzie wsparciem dla osób nieznających alfabetu rosyjskiego.

Uważam, że niezwykłą przydatność tego słownika, oprócz kibiców, reporterów i dziennikarzy, którzy będą relacjonować spotkania piłkarskie podczas Mistrzostw Świata w Rosji, docenią również studenci studiów filologicznych, nauczyciele i wykładowcy języka rosyjskiego.

Zaproponowany słownik pozostaje pozycją wyjątkową na polskim rynku wydawniczym. Pozycja ta jest również cenna dla tłumaczy zajmujących się przekładem tekstów sportowych. Pozostaje mieć nadzieję, iż w przyszłości Autor podejmie wysiłek znacznego poszerzenia swojego dzieła, aby stworzyć pełnowartościowy słownik obejmujący całą leksykę piłkarską.

Kontakt z Autorem:
endrisz@amu.edu.pl